

U lipnju ove godine slavio je 25-godišnjicu svog opstanka i rada: Katolički Narodni Savez za Uzgoj. Članovi su mu ponajbolji radnici na uzgojnom polju. On ima zadaću, da uza svu slobodu privatne inicijative dade čitavom kat. uzgojnom radu neki jedinstveni smjer. Usto prati i proučava sva aktuelna pedagoška pitanja te u iskrenoj i bratskoj izmjeni misli traži puteve, kako da tečevinama moderne pedagoške nauke pomogne i usavrši katolički uzgojni rad. Savez ne može stvarati nikakvih zakona, koji bi vezali katoličke zavode, nego daje samo općenite smjernice i upute. Na čelu Saveza je biskup Covingtona K. Francis W. Hourard.

OSAMSATNI RAD.

F. Spliedt je lani objelodanio u berlinskom časopisu »Die Arbeit« dobar članak pod naslovom »Arbeitsmarktpolitik u Verkürzung der Arbeit« (2. sv. 1927.) On tu iznosi nekoje važne stvari. Tako veli: Stručne su organizacije izjavile u oktobru 1926., da je neophodno nužno skraćenje radnog vremena na osam sati, ako želimo doskočiti nezaposlenosti. Na pr. u Njemačkoj je u veljači 1926. bilo do 2 milijuna nezaposlenih osoba, u siječnju 1927. do 1,084.000. To je mnogo, jer je poprečno prije rata bilo samo 3% nezaposlenih članova stručnih organizacija. U Engleskoj je broj nezaposlenih oko milijun ljudi, a to je 10 do 13% osiguranih osoba. Nije bolje ni u drugim zemljama. Što je tome uzrok? Slabija prođa, sve veći porast radnih sila, znatno usavršenje tehnike, smanjeni dohoci privatnih rentira i smanjivanje broja radnih sila u osobnoj i kućnoj službi. Broj je radnih sila brže porastao negoli broj ukupnog pučanstva. To je razlog, te je u Engleskoj na pr. porastao broj osiguranika od 11,402.800 u julu 1923. na 11,916.000 u julu 1926.

Prema tome je pitanje radnog vremena u svim industrijskim zemljama vrlo važno pitanje. Tu se ide za tim, kako bi se doskočilo nezaposlenosti i pri tome uzelo u obzir povećani kapacitet produkcije i smanjeni konsum. Ta ima radnika, koji sedmično rade i preko 54 sata, a to očevidno ne smjera na umanjeње nezaposlenih osoba.

Dade li se provesti osamsatni dnevni rad?

Dakako. U Engleskoj nam statistika pokazuje, da je u g. 1924. radilo do 4,397.000 radnika, a poprečno je sedmično vrijeme njihova rada bilo 47.1 sati. U Sjedinjenim je američkim državama to vrijeme još kraće, naime prema statistici iz g. 1926. samo 45.5 sati. Dakle smanjenje dnevnog radnog vremena ne će smanjiti nezaposlenost? Tko bi ovako zaključio, taj bi zaboravio, da u Engleskoj racijonaliziranje obrta nije uzrok nezaposlenosti, nego

to, što je industrija izgubila mjesta prođe (Absatzgebiete). Nekadašnje zemlje importa i sirovina proizvode sada same nekoje stvari i tako pokrivaju svoje potrebe.

Alto se ne smanji broj radnih sati, nezaposlenost će vazda rasti. A to je velika šteta za nacionalnu ekonomiju. Ta nezaposlenost ubija tijelo i duh radnika, pa on gubi sve više sposobnost rada i volju za rad. Nezaposlen radnik stoji n. pr. u Njemačkoj do 16 maraka sedmične potpore, dok bi njegova sedmična po-pručna plaća bila 33.09 maraka (Tako barem nalazimo u statistici g. 1926.); ondje je ured za osiguranje radnika g. 1926. izdao do 110 milijuna maraka. Koliki je to gubitak za nacionalnu ekonomiju! K tome jadni radnici potroše i sve svoje zalihe i uštednje.

A. Kranold je poblize i znanstveno obrazložio zahtjev osam sati dnevnog rada u svom djelu »Das Problem des Achtstundentages« (Jena 1927). On iznosi u drugom poglavlju socijalne i kulturne razloge u prilog rada od 8 sati. Skraćeno radno vrijeme omogućuje radniku, da uz posao može i kao čovjek živjeti. Ta mnogi se pisci tuže, da se je na Zapadu »duh mekanižirao« ili »da je svijet ostao bez duše« i »ličnosti«. Prema tome je borba za osamsatni rad borba za obnovu kulture. Ako mlade mlade ne zna, kako bi i dosadašnje slobodne vrijeme korisno ispunilo, znači, da ih nitko nije podučio. Uostalom zloporaba će vazda biti sa strane pojedinara, a iz toga ne očekih da valja dokinuti ili ne uvesti dobru stvar, kojom će se većina ipak okoristiti.

Gdje radnik radi samo 8 sati dnevno, tu on ima vremena, da se dobro pozabavi i svojim kućanstvom, da kod kuće obraduje svoj vrtić, akurati svoj stan. K tome se svi tužimo na nezaposlenost tolikih radnika. Dakako gdje se u tvornici radi 10—12 sati dnevno, tu nema mjesta za veći broj radnika.

No upravo ovdje moramo navesti jedan prigovor, a taj glasi: Pristaše 8satnog rada tvrde, da će radnik u 8 sati jednako isti posao i jednaki kvantum produkta izvesti kao u 9 sati; ali ako je to tako, onda se ne će a 8 sati rada smanjiti broj nezaposlenih radnika. Ovaj prigovor iznosi Lujo Brentano, ali kao svoj, jer je on pristaša 8satnog dnevnog rada. Na to on sam odgovara: »Ako zakonom uvedeno 8satni dnevni rad, to će povećana konjunktura zahtijevati i veći posao, a ova opet veći broj zaposlenih radnika (Cfr. njegov spis »Der Ansturm gegen den Achtstudentag«, Berlin 1923.)

Dakako da 8satni rad ima ipak i svoje izuzetke, te u izvanrednim prigodama ili, da se doskoči potražbi, mogu radnici u pojedinoj tvornici ili obrtu imati i koji sat više preko 8 sati. No to su izuzeci, jer nema pravila, koje ne bi poznavalo i svojih izuzetaka. Gdje prijeti šteta poduzeću, tu i radnici moraju to zapriječiti većim svojim radom.

A. Kranold u ovom svojem djelu zagovara dapače 6satni dnevni rad za gdjekoju vrstu radnika, kao na pr. za rudare (str. 80.).